

Complexnummer: 514956

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Oosterhof

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

514957, 514959, 529905

Woonplaats

Rijssen

Gemeente

Rijssen-Holten

Provincie

Overijssel

Locatie van het hoofbject

Kasteellaan 1, 7461 PV te Rijssen

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

De HISTORISCHE BUITENPLAATS DE OOSTERHOF ligt aan de oostkant van Rijssen. Vanaf de Enterstraat leidt een met eiken beplante oprijlaan naar het terrein. De buitenplaats Oosterhof bestaat uit een in oorsprong dubbel omgracht terrein, waarop het huis met twee bouwhuizen en de voormalige moestuin liggen op een geometrisch stramien, dat uit de 17de eeuw dateert; buiten de gracht liggen lanen, een parkbos en weilanden, in deze vorm uit het begin en midden van de 19de eeuw.

Het complex historische buitenplaats De Oosterhof bestaat uit: HOOFDGEBOUW (De Oosterhof) (1), HISTORISCHE PARKAANLEG (2) en TUINMUUR (3). De beide bouwhuizen vallen buiten de bescherming. De rechter is in 1964 afgebroken en in 1969 vanaf de grond af aan opnieuw opgetrokken; alleen de beide gevelstenen boven de toegangsdeur zijn oud. Het linker bouwhuis is nieuwbouw uit 2002. Hetzelfde geldt voor het toegangshek en de brug.

Het schultengoed, later havezathe Oosterhof wordt voor het eerst in 1324 in verband met een verkoop genoemd. Behalve verkopen is er in de jaren die volgden niet veel bekend over de omvang. In 1475 wordt er melding gemaakt van 'erve ende guet gheheten de Oosterhoff...' dat wordt opgedragen aan Johan ten Bussche en zijn vrouw Mechteld van Langen. Er wordt aangenomen dat hun zoon Barthold ten Bussche, gehuwd met Fye van Langen het huis Oosterhof heeft laten bouwen in de eerste kwart van de 16de eeuw. Tot 1631 bleef de 'adelicke havezate den Oosterhoff' in het bezit van de familie van Langen. Door het huwelijk in dat jaar van Bernhardina van Langen met Ernst van Ittersum kwam de havezathe in de familie Van Ittersum en zou dat bijna drie eeuwen blijven. Na zijn

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

huwelijk werd Ernst van Ittersum vanwege de Oosterhof toegelaten tot de Ridderschap van Overijssel. In het midden van de 17de eeuw liet hij de Oosterhof verbouwen. Deze verbouwing was in 1652 gereed. Een volgende verbouwing vond in de jaren 1735-1737 plaats toen Willem van Ittersum (1707-1779) heer van Oosterhof was. Het interieur werd op een aantal plaatsen gemoderniseerd, de gevels kregen een symmetrische indeling en het bouwhuis uit 1652 werd vervangen door een nieuw exemplaar (de jaartalstenen Anno MDCLII en Renovato 1737 zijn bij de herbouw van het rechter bouwhuis in 1969 boven de ingang ingemetseld). In de jaren zestig van de 20ste eeuw was de Oosterhof sterk vervallen geraakt. De eigenaren verkochten de havezathe met omgeving aan de gemeente Rijssen in 1960. Het hoofdgebouw werd gerestaureerd in 1966-1967 waarbij de 18de-eeuwse noordwestelijke aanbouw op de kelders na werd geamoveerd. Ook het interieur onderging wijzigingen om het geschikt te maken voor de nieuwe bestemming, een opleidingscentrum voor kraamverzorgsters. Onder andere de hal werd vergroot ten koste van de symmetrie, de beide kamers op de bel-etage aan de oostkant werden samengevoegd en de bediendentrap in de noordoostelijke aanbouw werd veranderd. Sedert 1988 is het Rijssens Museum in de Oosterhof gevestigd.

Op de oudste kaart van dit gebied, de Hottingerkaart uit 1783 is de Oosterhof met bijgebouwen afgebeeld op een regelmatig ingedeeld, rechthoekig terrein dat met een omgrachting is afgesloten. Daarbuiten is een stramien van rechte en diagonale, met bomen beplante lanen aangegeven met bos in de tussenliggende vakken. Aan de oost- en zuidkant zijn open terreinen getekend: de weidengronden. De vorm van de buitenplaats is dezelfde als heden ten dage.

De kadastrale minuut met de Oosterhof dateert van 1825. Het dubbel omgrachte terrein met het huis en het rechter (oostelijke) bouwhuis zijn duidelijk waarneembaar. De binnenste gracht is aan de westkant voor een deel gedempt. Op het terrein aan de westkant van het huis tussen binnen- en buitengracht ligt een langwerpige 'vijver tot vermaak'. Aan de zuidkant loopt vanaf de Oosterhofs Weg een laan aan op het complex die via een brug als enige toegang geeft tot de huisplaats. Deze situatie is in feite niet veranderd. De TMK van 1848 laat zien dat de toegangslaan met bomen is beplant. Het deel tussen buiten en binnengracht is met bos beplant waardoorheen zich paden slingeren. Achter het huis, aan de noordkant ligt een terrein dat als moestuin en boomgaard in gebruik is. Op de topografische kaart van 1881 blijkt de oprijlaan verlengd te zijn naar de Enterstraat. Buiten de grachten was er in 1881 sprake van gevarieerd bos, afgewisseld door weilanden. In feite is die situatie tot op heden weinig veranderd.

Het complex wordt in het noorden en oosten begrensd door de Wethouder H.H. Korteboslaan, aan de zuidkant door de Oosterhofweg en aan de westzijde door de Albertsdijk.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding der complexonderdelen aangegeven.

Waardering van het complex

De HISTORISCHE BUITENPLAATS DE OOSTERHOF is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens het feit dat de 17de-eeuwse structuur van de aanleg rond de Oosterhof nog zeer goed herkenbaar is;
- wegens de landschappelijke aanleg ten oosten van het huis en buiten de grachten;
- wegens de functionele en visuele relatie tussen de gebouwen onderling en hun omgeving.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 514957

Status rijksmonument
Inschrijving register* 20 februari 2006
Kadaster deel/nr 82794/135

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Rijssen Rijssen-Holten Overijssel

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Rijssen B 9130

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: HOOFDGEBOUW (De Oosterhof).

Huis, in oorsprong uit het eerste kwart van de 16de eeuw; in het midden van de 17de eeuw uitgebreid met twee vleugels aan de achterzijde; de huidige vorm is tot stand gekomen in de jaren dertig van de 18de eeuw. Het huis is in 1967 ingrijpend gerestaureerd waarbij de westelijke vleugel op de kelder na is geamoveerd en de indeling en uitmontering van het interieur wijzigingen heeft ondergaan.

Bakstenen gebouw op L-vormige plattegrond van twee bouwlagen onder schilddak met grijze pannen en hoekschoorstenen; achtkantige dakruiter met zinken helmdakje. Het huis is aan de westkant met drie boogkelders onderkelderd tot onder het in 1966 gemaakte terras. Onder de kleine dienstvleugel aan de oostkant bevindt zich eveneens een boogkelder.

De voorgevel is zeven traveeën breed en symmetrisch ingedeeld. In de middenrisaliet ingangspartij met half rond bovenlicht. Ingang en venster daarboven met natuurstenen omlijsting; op beide verdiepingen vensters met persiennes; dakkapellen op lijstgoot links en rechts boven de middelste ramen. Rechts achter het gebouw, loodrecht aansluitend een vleugel onder twee evenwijdige schilddaken, de één lager en smaller dan de andere buitenste, die even hoog is als het dak van het hoofdblok; aan het eind op de hoek een schoorsteen.

Inwendig onder andere hoofdtrappenhuis met stucwerk in 18de-eeuwse vormen; in de linker voorkamer een stucplafond met diepe cassetten en geverfde schoorsteenboezem van stuc met het jaartal 1887; in kamer rechts boven een witmarmeren Empire schoorsteenmantel. Aan de rechterkant op de verdieping toegang tot 't huiske, de WC'. Kapconstructie met gebogen spanten en gesneden telmerken, grotendeels uit de 17de eeuw.

Waardering

Het HOOFDGEBOUW (De Oosterhof), behorend tot de historische buitenplaats De Oosterhof, is van algemeen cultuurhistorisch

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de geschiedenis;
- wegens de sobere doch kloeke architectuur;
- wegens een aantal met name genoemde interieuronderdelen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 514959

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 20 februari 2006
Kadaster deel/nr: 82794/187

Woonplaats*: Rijssen
Gemeente*: Rijssen-Holten
Provincie*: Overijssel

Locatiennaam: Rijssen
Locatieomschrijving:

Kadastrale gemeente*: Rijssen
Sectie*: B
Kadastraal object*:
Appartement aanduiding:
Grondperceel: 9130

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 3: TUINMUUR, XIXa.

Langs de noordarm van de gracht in de voormalige moestuin een restant van een vroeger langere bakstenen fruitmuur met ezelsrugafdekking en spalierhaken; steunberen aan de grachtzijde.

Waardering

De TUINMUUR, behorend tot de historische buitenplaats De Oosterhof, is van algemeen belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens het type;
- als onderdeel van de voormalige moestuin.

Hoofdcategorie: Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie: Tuin, park en plantsoen
Functie: Tuinmuur

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529905

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 april 2007
Kadaster deel/nr	82810/128

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Rijssen	Rijssen-Holten	Overijssel

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Rijssen	B			9657
Rijssen	B			9409
Rijssen	G			960
Rijssen	B			9249
Rijssen	B			9247
Rijssen	B			9130

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 2.

HISTORISCHE PARKAANLEG. De min of meer vierkante huisplaats met De Oosterhof is geheel omgracht. Hierbinnen bevinden zich het huis en de (niet beschermenswaardige) bijgebouwen binnen een eigen omgrachting die in 1825 (kadastrale minuut) al voor een deel aan de westkant was gedempt. Ten westen van het huis ligt een vroeg 19de-eeuws wandelbosje met vijver en ten noorden een deels met een tuinmuur (zie hiervoor onderdeel 3) afgesloten gedeelte: de voormalige moestuin. Op het voorplein staan een oude linde, en een rode beuk. Opmerkelijk element is het rechte laantje met rondgeknipte buxushagen dat in het verlengde van de oprijlaan vanaf de brug leidt naar de voordeur van het huis. De oprijlaan loopt vanaf de Enterstraat in een flauwe bocht en vanaf de Oosterhofweg in een rechte lijn naar het huis. Het eerste deel van de oprijlaan heeft een enkele laanbeplanting met eik ter weerszijden, het tweede deel links en rechts een dubbele eikenlaan in driehoeksverband; bestrating met klinkers (restauratiewerk). Min of meer haaks op de oprijlaan loopt de Oosterhofweg, met een laanbeplanting van linden; westelijk van de oprijlaan een enkele rij zuidelijk van de weg, oostelijk van de oprijlaan een dubbele rij. Ter weerszijden van de laan weilanden. Buiten de omgrachting ligt een wandelbos met overwegend rechte lanen, voornamelijk met eiken beplant, afgewisseld met weilanden. Het restant van de laanbeplanting langs de zuidarm van de gracht bestaat ten westen van de brug uit drie rijen oude beuken en ten oosten ervan uit drie rijen oude eiken. Er zijn drie bosweiden: ten westen, noorden en oosten van de huisplaats; ze zijn omgeven door bosstroken en kleine bospercelen; in de zuidrand van de noordwei staan enkele rode beuken. Ten zuiden van de Oosterhofweg en ten westen van de Kasteellaan ligt de open, onbebouwde es, een belangrijk ruimtelijk gegeven in relatie tot de aanplant van het aangrenzende gebied. Juist het niet-bebouwen van de es kan als

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bewuste keuze in verband met de aanleg van de buitenplaats worden gezien.

Waardering

HISTORISCHE PARKAANLEG, behorend tot de historische buitenplaats De Oosterhof, van algemeen cultuurhistorisch belang

- wegens de ouderdom
- wegens de goed bewaard gebleven geometrische hoofdstructuur uit de 17de eeuw
- wegens het in voor midden van de 19de eeuw tot stand gekomen landschapspark binnen en buiten de grachten tussen de geometrische structuur
- wegens de aanwezigheid van een hoofdgebouw dat de ontwikkeling van de omgeving bepaald heeft
- wegens de landschappelijk-visuele betekenis met name van de onbebouwde es

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Park